

# ÅRSREGNSKAP 2017



Banken for byen



spareskillingsbanken

HOS OSS ER DU ET NAVN

# Innholdsfortegnelse

Årsberetning	3
Resultatregnskap	11
Balanse	13
Noter til regnskapet	15
Note 1 Regnskapsprinsipper	15
Note 2 Finansielle derivater	17
Note 3 Finansiell risiko	18
Note 4 Utlån og garantier	19
Note 5 Tap på utlån, forfalte og avskrevne lån	22
Note 6 Gjeld	23
Note 7 Obligasjoner, sertifikater og andre rentebærende verdipapirer	24
Note 8 Ansvarlig lånekapital i andre selskap	24
Note 9 Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning	24
Note 10 Provisjonsinntekter og andre inntekter fra banktjenester	26
Note 11 Betinget utfall	26
Note 12 Poster utenom balansen	26
Note 13 Antall sysselsatte årsverk	27
Note 14 Godtgjørelser - Ytelser til ledende personer	27
Note 15 Rentesubsidiering lån til ansatte	27
Note 16 Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser	28
Note 17 Lån og sikkerhetsstillelser til ledende personer mv	29
Note 18 Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	30
Note 19 Andre driftskostnader	30
Note 20 Skattekostnad	31
Note 21 Endringer i egenkapitalen	32
Note 22 Kapitaldekning	32
Note 23 Nøkkeltall	33
Kontantstrømoppstilling - den indirekte modell	35
Uavhengig revisors beretning	36

# Årsberetning 2017

*Spareskillingsbanken er en lokal, selvstendig og samfunnsengasjert sparebank i Kristiansand. Vi tilbyr bank- og finansielle tjenester til personmarkedet samt små- og mellomstore bedrifter i Kristiansandsregionen.*

Utviklingen i verdensøkonomien viste i 2017 klare tegn på økt optimisme og sterkere vekst. Aktiviteten hos flere av Norges sentrale handelspartnere tok seg opp og arbeidsledigheten falt i flere land til lavere nivåer enn i perioden før finanskrisen. I tillegg så man høyere investeringsvekst og fortsatt sterk forbruksvekst. Utviklingen har vært understøttet av en svært ekspansiv pengepolitikk som har inkludert utradisjonelle tiltak i mange land, blant annet verdipapirkjøp. Det lave rentenivået må ses i sammenheng med en prisvekst som har holdt seg lav. I takt med at aktiviteten har økt har sentralbankene i flere land startet utfasingen av de ekstraordinære tiltakene, og også hevet styringsrenten enkelte steder.

Veksten i norsk fastlandsøkonomi tok seg opp i 2017 etter et 2016 med den svakeste veksten siden finanskrisen. Veksten ble om lag fordoblet, til i underkant av 2 prosent. Dette ligger tett opptil den årlige veksttakten som Norges Bank forventer de nærmeste årene.

En tyngende faktor for veksten i norsk økonomi de senere år har vært fallet i oljeprisen, med påfølgende fall i oljerelaterte investeringer. Gjennom 2017 tok oljeprisen seg opp med om lag 10 USD per fat. Samtidig har nedgang i aktiviteten medført en rekke tiltak som har redusert kostnadsnivået i sektoren. Oljeinvesteringene har trolig bunnet ut og vil øke i tiden fremover. Med forventninger om et høyere investeringsnivå også i øvrige bedrifter, ventes en positiv impuls fra realinvesteringer for økonomien fremover.

Boliginvesteringene har vært en av de sentrale bidragsyterne til økt vekst. Som følge av sterk

prisutviklingen i boligmarkedet over flere år, og særlig i 2016, ble det igangsatt bygging av et betydelig antall boliger i 2017. I januar 2017 kom det et omslag i boligmarkedet. Prisendringen var særlig markant i Oslo, hvor prisene også hadde steget kraftig mot slutten av 2016. På tross av omslaget endte årsveksten i boligprisene i Norge på 5,7 prosent mens årsveksten i Kristiansand endte på 0,7 prosent. Nedgangen fra begynnelsen av året sammenfalt med myndighetenes beslutning om videreføringen og tilstramming av boliglånsforskriften.

Positive utsikter, bedring i reallønnsvekst og et fortsatt lavt rentenivå ga grunnlag for en god forbruksvekst i husholdningene i 2017. Dette gjaldt særlig forbruk av tjenester. Husholdningene har imidlertid økt sin gjeldsbelastning ytterligere og er, gitt høy andel av boliglån med flytende rente, utsatt for endringer i rentenivået. Arbeidsmarkedet bedret seg gjennom året målt ved både arbeidskraftsundersøkelsen (AKU) og registrert ledighet hos NAV. Arbeidsledigheten i Kristiansand var ved utgangen av året 3,1 prosent, en nedgang fra 3,7 prosent året før.

Prisveksten, målt ved konsumprisindeksen (KPI), ble betydelig redusert i 2017, etter å ha nådd en topp på 4,4 prosent sommeren 2016. Den relativt høye prisveksten i 2016 var i stor grad en konsekvens av at den norske kronen hadde falt i verdi, med påfølgende prisvekst på importerte varer. I 2017 avtok denne effekten og prisveksten ble redusert til i overkant av 1 prosent, et nivå godt under styringsmålet for pengepolitikken på 2,5 prosent.

Bedringen av situasjonen i norsk økonomi gjennom fjoråret var ikke av en slik grad at Norges Bank ønsket å heve styringsrenten fra 0,5 prosent. Fortsatt lave rentenivåer tilsier at boligeiere fortsatt vil være i stand til å opprettholde en tilfredsstillende betjeningsevne på sine boliglån. Sentralbanken la vekt på at man bør gå varsomt frem i rentesettingen, men at en første renteheving ikke er langt unna i tid dersom norsk

og internasjonal økonomi utvikler seg som forventet.

Banken har i 2017 opplevd en fortsatt positiv utvikling, og kan fremlegge et godt driftsresultat. Resultatet bidrar til at bankens kapitaldekning og soliditet fortsatt er meget solid. Aktiviteten har vært høy gjennom fjoråret og vi opplevde stor tilgang på nye kunder. Sammen med det høye aktivitetsnivået bidrar årets resultat til at banken i 2017 har styrket sin rolle som en konkurransedyktig leverandør av bank- og finanstjenester i Kristiansandsregionen.

Sammen med 8 andre sparebanker på Sør- og Vestlandet deltar banken aktivt i DSS-samarbeidet (De Samarbeidende Sparebanker). Samarbeidet bidrar til å styrke bankens konkurransekraft gjennom felles forretningsutvikling og innkjøpsavtaler med leverandører på sentrale virksomhetsområder. DSS inngikk i 2015 en ny 5-års avtale med EVRY om leveranse av bank-løsninger og drift av bankenes IT-plattform. Avtalen innebærer at EVRY skal levere neste generasjons kjernebank- og betalingsløsninger til bankene. Samarbeidsavtalen gir bankene tilgang til nye, innovative og fremtidsrettede løsninger.

I februar gikk banken inn i Vipps-samarbeidet sammen med over 100 andre banker. Samarbeidet vil sikre våre kunder tilgang til de beste tjenestene og produktene innen mobil betaling.

Bankens medeierskap i selskapene Frende Forsikring, Norne Securities og Verd Boligkreditt bidrar til å forsterke bankens konkurransevne og sikrer våre kunder tilgang til konkurransedyktige tjenester og produkter. Selskapene kan også i 2017 vise til stabil vekst og utvikling.

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir rettvise oversikt av årets virksomhet og bankens stilling ved årsskiftet. Bruk av estimater medfører imidlertid at det kan knyttes noe usikkerhet til beregning av pensjonsforpliktelser og nedskrivninger på bankens utlån. Årets resultat før tap er i tråd med den forventede utvikling styret la til grunn i årsberetningen for 2016. Det er ikke inntruffet forhold etter utløpet av regnskapsåret som er av vesentlig betydning

for banken ut over det som fremgår av årsoppgjøret.

Bankens årsregnskap er lagt fram med forutsetning om fortsatt drift, og bankens styre mener forutsetningene for fortsatt drift er til stede.

### Forvaltningskapital

Bankens forvaltningskapital ved utgangen av året er 8 898,4 mill. kr (mot 8 285,5 mill. kr året før), en økning på 612,9 mill. kr eller 7,4 %.

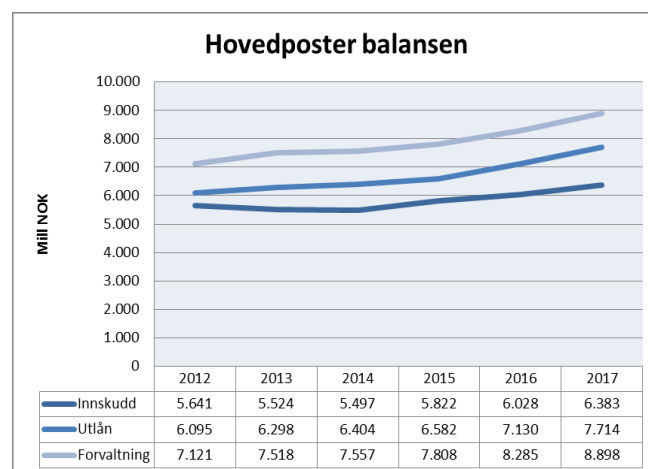
### Innskudd

Innskudd fra og gjeld til kunder er nå 6 383,3 mill. kr (6 028,0), en økning på 355,3 mill. kr eller 5,9 %. Innskudd fra kunder utgjør ved årsskiftet 82,7 % (84,5) av bankens brutto utlån.

### Utlån

Bankens brutto utlån er nå 7 714,3 mill. kr (7 130,4), en økning på 583,9 mill. kr eller 8,2 %. I tillegg til utlånsøkningen i bankens regnskap har banken i løpet av året økt overføringen av boliglån til Verd Boligkreditt AS med 243,5 mill. kr. Samlet volum på bankens utlånsportefølje i Verd Boligkreditt er ved årsskiftet 1 498,8 (1 255,3) mill. kr. Inkludert overføring til boligkredittselskapet har banken i 2017 en vekst i brutto utlån på 827,4 mill. kr eller 9,9 %.

Bankens utlån er ved årsskiftet fordelt med 85 % (85) personmarkedet og 15 % (15) i bedrifts-markedet.



## Kontantstrøm

Bankens likviditetsbeholdning utgjorde ved årsskiftet 318,6 mill. kr (237,8).

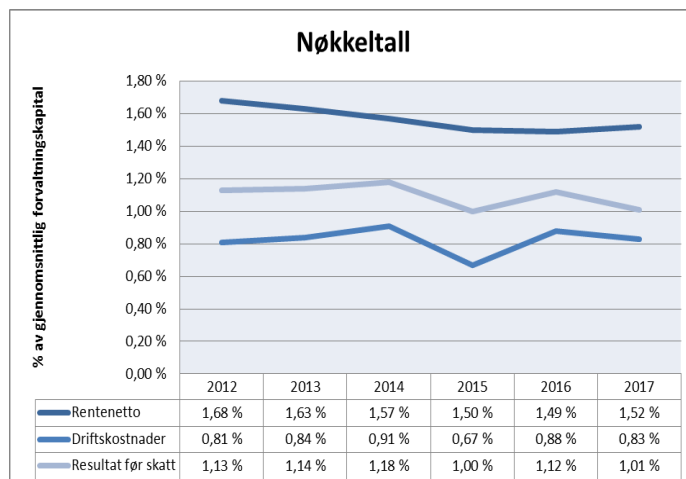
Bankens gode vekst på utlån i 2017 gjenspeiles i kontantstrømmen. Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter er -55,9 mill. kr. Økningen i utlån er delvis dekket inn gjennom god tilgang på kundeinnskudd, men det har også vært behov for å hente funding i markedet. Dette reflekteres i netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter. For 2017 er den på 155,3 mill. kr. Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter er på -18,7 mill. kr. Dette skyldes blant annet at banken i 2017 økte sin eierandel i Verd Boligkreditt AS.

## Resultatregnskapet

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter utgjør ved årsskiftet 131,3 mill. kr (118,2), en økning på 13,1 mill. kr. Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter utgjør 1,52 % av gjennomsnittlig forvaltningskapital (1,49), en økning på 0,03 % -poeng. Økte renteinntekter skyldes sterk utlånsvekst, men generelt lavt rentenivå bidrar til fortsatt press på bankens rentemarginer.

Sum andre inntekter utgjør 33,3 mill. kr (41,6) eller 0,38 % (0,51), en reduksjon på 8,3 mill. kr. Hovedårsaken til endringen er at banken i 2016 inntektsførte utbytte fra andeler i Visa Norge FLI på kr. 9,1 mill. kr.

Sum driftskostnader utgjør 72,0 mill. kr (70,3) eller 0,83 % (0,88). Av økningen på 1,7 mill. kr utgjør finansskatten 1,5 mill. kr. Driftskostnader i % av driftsinntekter (eks. verdipapirer) utgjør 44,5 % mot 45,2 i samme periode i fjor. Kostnadsprosenten er fortsatt på et lavt nivå sammenliknet med gjennomsnittet for landets sparebanker.



Årets tapskostnad er på 5,1 mill. kr (0,5), eller 0,06 % (0,01). Av dette utgjør økning av individuelle nedskrivninger 6,0 mill. kr, mens det er foretatt en reduksjon i gruppevis nedskrivninger med kr. 3,5 mill. kr.

For 2017 er bankens ordinære driftsresultat før skatt 87,5 mill. kr (89,4). Dette utgjør en reduksjon på 1,9 mill. kr. I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør resultatet 1,01 % (1,12).

Styret foreslår at resultatet disponeres som følger (beløp i hele 1.000):

Gaver	Kr	4 000
Bankens fond	Kr	61 759
Sum disponert	Kr	65 759

## Egenkapital

Pr. 31.12.17 er bankens egenkapital 1 066,7 mill. kr (1 004,0). Bankens egenkapital målt mot bokført forvaltningskapital utgjør 12,0 % (12,1).

Bankens ansvarlige kapital består kun av ren kjernekapital. Beregnet kapitaldekningsprosent er uendret fra 2016 til 2017 på 22,4 %. Dette er godt over både myndighetskrav og interne kapitalkrav.

## **Finansiell risiko**

Finansiell risiko består av markedsrisiko, likviditetsrisiko og kredittrisiko. Markedsrisikoen består av renterisiko, spreadrisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko.

### **Renterisiko**

Renterisiko oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulik gjenstående rentebindingstid.

Banken har ved årsskiftet 233,0 mill. kr i fastrenteinnskudd fra kunder. Banken har ingen utlån med fastrente til kunder. Fastrenteinnskuddene har en gjenværende bindingstid på inntil tolv måneder.

Renteendring i markedet vil påvirke bankens rentemargin positivt ved stigende rente og negativt med fallende rente. I en normal markedssituasjon vil renteendring likevel ikke påvirke rentemarginen i stor grad, ettersom banken i det alt vesentlige vil kunne foreta parallelle skift i rentenivået på innskudd og utlån. Fortsatt fall fra allerede lave rentenivåer vil imidlertid kunne legge press på bankens rentemarginer.

Bankens obligasjonslån løper med flytende NIBOR-baserte 3 måneders renteaftaler, som gir en begrenset renterisiko.

Renterisikoen på bankens obligasjonsbeholdning gjenspeiler beholdningens gjenværende løpetid og tidspunkt for neste renteendring. Det meste av bankens verdipapirbeholdning har flytende rente og dette medfører normalt lav renterisiko. Renterisiko på obligasjonsbeholdningen følges regelmessig opp av styret.

Bankens renterisiko vurderes å være lav.

### **Spreadrisiko**

Spreadrisiko defineres som risikoen for endringer i markedsverdi av obligasjoner, sertifikater og eventuelle kredittderivater som følge av endringer i kredittspreader.

Bokført verdi av bankens beholdning av obligasjoner og sertifikater utgjør 505,9 (583,8) mill. kr. Beholdningen består primært av

plasseringer i obligasjoner med fortrinnsrett og foretak med høy kredittrating.

Bankens spreadrisiko vurderes å være moderat.

### **Valutarisiko**

Valutarisiko er definert som risikoen for tap som følge av kursendringer knyttet til valutaplasseringer.

Banken har ordinær reisevaluta til en omregnet verdi av 1,8 mill. kr som beholdning i regnskapet. Banken har stillet lånegarantier for valutalån, i alt omregnet til 128,2 mill. kr etter kurser pr. 31.12.2017. Nevnte garantier er sikret med tilfredsstillende pant. Banken er ikke finansiert med valuta og har ikke inntekter i valuta.

Bankens valutarisiko vurderes å være lav.

### **Aksjekursrisiko**

Aksjekursrisiko defineres som risikoen for tap som følge av kursendringer knyttet til plasseringer i aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis.

Banken har aksjer, egenkapitalbevis og andeler i aksjefond til en bokført verdi på 102,2 (88,7) mill. kr. Av dette utgjør 86,9 mill. strategiske eierandeler som er ført som anleggsmidler. Banken driver ikke handel med aksjer og egenkapitalbevis i vesentlig grad.

Bankens aksjekursrisiko vurderes å være moderat.

### **Likviditetsrisiko**

Likviditetsrisiko er definert som risikoen for at banken ikke er i stand til å innfri forpliktelser og/eller ikke evner å finansiere økning i eiendeler, herunder ønsket vekst, uten at det oppstår vesentlige økte kostnader i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av økte finansieringskostnader.

Styret har fortsatt fokus på bankens likviditet og likviditetssammensetning for å være best mulig rustet til å møte gjeldende og fremtidige krav. Ved årsskiftet har banken innlån fra obligasjonsmarkedet på 1 394 mill. kr. Forfallene er jevnt fordelt over de neste årene, med en vektet gjennomsnittlig restløpetid på 1,9 år. Bankens

innskuddsdekning er ved årsskiftet 82,7 % av brutto utlån.

Det utføres jevnlig analyse for å synliggjøre bankens evne til å dekke løpende likviditetsbehov også under stress. Bankens likviditetsverdier har gjennom året ligget godt over interne og eksterne måltall. Likviditetsreserven (LCR) utgjorde ved årsskiftet 173 % (136).

Banken har opprettholdt trekkrettigheten i DNB på 150,0 mill. kr. I tillegg har banken mulighet til å overføre ytterligere deler av utlånsporteføljen til Verd Boligkreditt AS.

Bankens likviditetsrisiko vurderes å være moderat.

### **Kredittrisiko**

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å overholde sine forpliktelser, og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.

Personkundemarkedet og mindre næringsbedrifter er bankens primære satsningsområder, og banken har kun et begrenset antall store enkeltengasjementer. Som grunnlag for analyse og overvåking av kvaliteten i kredittporteføljen blir alle engasjement risikoklassifisert. Ved innvilgelse av lån legges det stor vekt på kundens tilbakebetalingsevne, adferd, samt stillet sikkerhet. Styret har gitt retningslinjer og fullmakter for innvilgelse av lån.

Styret gjennomgår løpende nye lån fordelt på risikoklasser og høyt samlet engasjement. Misligholdte engasjement samt de mest risikoutsatte engasjementene blir jevnlig rapportert til styret. Utlånene er fordelt på en slik måte at bransjerisiko anses som relativt lav. I henhold til misligholds- og risikoklassifiseringsrapporter har banken kun en moderat risiko for tapsføringer av vesentlig betydning på sine engasjementer. 85 % av bankens utlån er til personkundemarkedet, og boliglån vil fortsatt være hovedproduktet i bankens utlånsportefølje.

Pr. 31.12.17 utgjør netto forfalte engasjement mer enn 30 dager uten nedskrivninger 44,7 mill. kr mot 35,0 mill. kr på samme tid i fjor. De

underliggende sikkerheter knyttet til engasjementene vurderes å være tilfredsstillende. Netto individuelt nedskrevne engasjement utgjør 71,6 mill. kr mot 39,1 mill. kr året før.

Banken er forberedt på at tap og mislighold på lån kan øke, men vurderer slike eventuelle økninger som moderate. Det er i 2017 foretatt en reduksjon av gruppenedskrivninger med 3,5 mill. kr. Banken har ved årsskiftet en gruppenedskrivning på 9,5 mill. kr, fordelt på 5,2 mill. kr i bedriftsmarkedet og 4,3 mill. kr i personmarkedet.

Konstaterte tap på utlån og endringer i individuelle nedskrivninger utgjorde 0,07 % (0,01) av brutto utlån i 2017. Bankens tapsføringer er på et moderat nivå. Fremtidige tap forventes ikke å være større enn at de kan dekkes av bankens årlige driftsresultat.

Bankens obligasjonsbeholdning er plassert i offentlige papirer samt i industri- og finansforetak. Kredittrisikoen for bankens obligasjonsbeholdning anses å være lav.

Banken har i de senere årene hatt en jevn og sunn vekst. Det er for tiden ikke planer om å endre bankens kredittrisiko profil.

Bankens samlede kredittrisiko vurderes å være moderat.

### **Samfunnsansvar**

Bankens samfunnsansvar tar utgangspunkt i vår forretningside:

*Spareskillingsbanken er en lokal, selvstendig og samfunnsengasjert sparebank. Vi tilbyr bank- og finansielle tjenester til personmarkedet samt små- og mellomstore bedrifter i Kristiansandsregionen.*

Idégrunnet etterleves i det daglige gjennom våre kjerneverdier: kompetent, engasjert og nær. På dette grunnlaget skal banken bidra til utfoldelse, vekst og overskudd for innbyggerne, bedriftene og lokalsamfunnet. Banken legger stor vekt på ærlighet og åpenhet i sin virksomhet. Vi har høye krav til etisk standard som er regulert i egne retningslinjer.

Banken ønsker fortsatt å styrke sitt arbeid med å utvikle rutiner og retningslinjer for å bevisstgjøre vår virksomhets rolle knyttet til samfunnsansvar.

### **Banken for byen**

Som byens lokale sparebank tar vi vårt samfunnsansvar på alvor. Lokalsamfunnet skal ha avkastning på samfunnskapitalen som er opparbeidet gjennom bankens overskudd. Banken har de senere årene lagt stor vekt på bankens rolle som bidragsyter til positive tiltak i våre nærområder.



Gjennom sitt samfunnsengasjement ønsker banken å bidra til positiv vekst og utvikling i vårt lokalsamfunn. Bankens gavefond, Skillingsfondet, har i flere år bidratt med betydelige beløp til allmenntilretteleggende formål i vårt markedsområde. I 2017 ble det fra Skillingsfondet delt ut 4,0 mill. kr. til små og store arrangementer og andre allmenntilretteleggende tiltak.



I tillegg bevilget banken en gave på 2,0 mill. kr. Stiftelsen Arkivet til innredning av ny multisal i det

utvidede freds- og menneskerettighetscenteret i Kristiansand.

Gjennom sponsorvirksomheten bidrar banken med betydelige årlige beløp til lag og foreninger i vårt markedsområde. I tillegg bidrar banken med støtte til ulike typer kulturarrangement. Som et ledd i satsingen rettet mot ungdomsmarkedet har banken videreutviklet samarbeidet med Palmesus også i 2017.

Sparekampen ble etablert i 2016. Sparekampen er et undervisningsopplegg for ungdommer på 8. klassetrinn i Kristiansand kommune. Målsettingen er å skape større forståelse rundt emnet personlig økonomi blant ungdommer. Undervisningen tar sikte på å øke ungdommenes økonomiske forståelse, og har fokus på fornuftig forbruk og trening i økonomiske vurderinger. 30 klasser fordelt på 10 ulike skoler deltok i 2017 på Sparekampen.



### **Menneskerettigheter**

Banken har sin virksomhet i Norge og møter ikke store utfordringer knyttet til menneskerettigheter i sin daglige virksomhet. Gjennom valg av produkter og leverandører ønsker banken å fremme støtte og respekt for anerkjente menneskerettigheter.

### **Arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold**

De ansatte er bankens viktigste ressurs. Trivsel på arbeidsplassen bidrar til at den enkelte yter sitt beste. Bankens jobber systematisk og målrettet med HMS arbeid for å sikre et godt fysisk og psykisk arbeidsmiljø for alle. Banken mener at kompetente medarbeidere er fornøyde medarbeidere. Vi er også av den oppfatning at medarbeideres mulighet for utvikling og kompetanseheving gjør banken til en attraktiv



arbeidsgiver. Kombinert med sterkere krav fra næringen om kunnskap og kompetanse legger banken til rette for videreutdanning og muligheter for sertifisering. 14 av bankens ansatte har godkjent utdanning i henhold til Autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere. Videre har det i 2017 vært gjennomført sertifisering av bankens kredittrådgivere. Banken har også innvilget ansatte permisjon til relevante studier for å styrke den generelle bank- og økonomifaglige kompetansen hos den enkelte medarbeider og i organisasjonen.

### **Ytre miljø**

Banken ønsker å opptre ansvarlig i forhold til klima og miljø. Banken vil fremme bruk av miljøvennlige produkter i egen drift så langt dette lar seg gjøre.

Bankens forurensing av det ytre miljø vil stort sett være av indirekte karakter bl.a. ved kjøp og bruk av reiser, energi, papir og andre forbruks-gjenstander samt ved oppvarming, kloakk, avfall og avfallshåndtering. Banken anser at dette kun minimalt bidrar til forurensing av det ytre miljø. Banken har heller ingen pålegg fra offentlige myndigheter som ikke er etterkommet.

### **Korrupsjon**

Bankens etiske retningslinjer regulerer forhold som kan bidra til å svekke bankens uavhengighet og integritet. Banken har i tillegg utarbeidet policyregler som skal bidra til å motvirke forhold som korrupsjon, hvitvasking og virksomhet som ikke driver innenfor god forretningsskikk.

### **Personale, helse, miljø og sikkerhet**

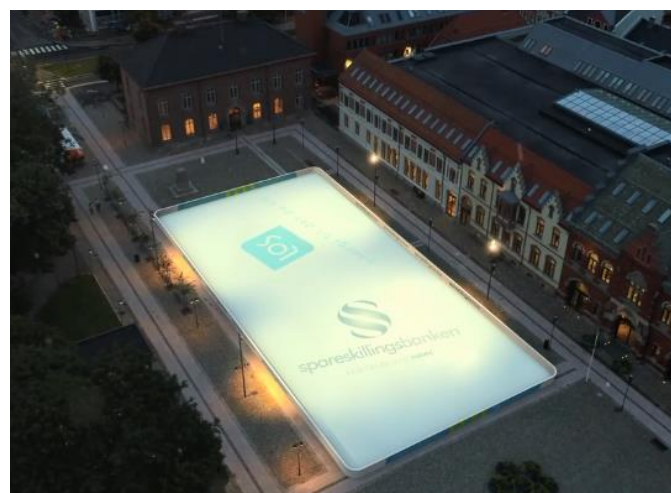
Banken har ved årsskiftet 44 (42) ansatte som utgjorde 40,3 (38,0) årsverk. Sykefraværet for alle ansatte i 2017 var 578 (487) dager. Dette utgjør et sykefravær på 6,5 (5,5) %. Det har ikke oppstått personskader eller materielle skader i 2017. Arbeidsmiljøet anses som tilfredsstillende.

Av bankens 44 ansatte ved årsskiftet utgjør andelen kvinner 57 %. Av bankens ansatte med lederfunksjon er kvinneandelen 50 %. I bankens styre er kvinneandelen 40 %. Det jobbes for likestilling på alle nivåer i banken. Sentrale og

lokale avtaler med ansattes organisasjoner, samt øvrige lover og regler sikrer likestilling.

Banken har pensjonsforsikringsordninger i Storebrand Livsforsikring AS for bankens ansatte. Ordningene dekker kravet om obligatorisk tjenestepensjon og sikrer bankens ansatte tilleggspensjon.

Banken driver ikke forskning og utviklingsaktiviteter.



*Den nye isbanen på torvet sto ferdig i desember 2017. Spareskillingsbanken har bidratt til isbanen sammen med LOS og Kristiansand kommune.*

### **Fremtiden**

Det vil alltid være usikkerhet knyttet til vurderingene av fremtidige forhold. Vedvarende lavt rentenivå, sterk konkurranse og nye regulatoriske krav vil opprettholde presset på bankens rentemarginer.

Høyere oljepris og økte offentlige investeringer vil trolig øke aktiviteten og investeringsnivået i bankens markedsområder. Fortsatt bedring i økonomien ute og hjemme vil føre til at renten heves fra rekordlave nivåer.

Innføringen av PSD2 i Norge vil legge til rette for økt konkurranse i markedet for betalingstjenester, fremme innovasjon, styrke sikkerheten for nettbetalinger og tilgang til konto, samt bedre samhandlingen mellom ulike typer aktører og ytterligere harmonisere regelverket i EU. Banken er godt i gang med å forberede tilpasningen til det nye direktivet.

Ny teknologi og endret kundeferd stiller de tradisjonelle bankene overfor en rekke nye utfordringer i årene som kommer. Selvbetjente digitale løsninger vil fortsatt være i utvikling – også på nye områder. Banken vil tilpasse seg utviklingen, og har fortsatt tro på å utvikle sin egen identitet ved å bygge kunderelasjoner ved hjelp av nærhet til kunden og personlig service. Bankens deltakelse i DSS-samarbeidet vil styrke bankens evne til å utvikle tjeneste- og produktspekteret i takt med kundenes behov.

Spareskillingsbanken ønsker å ta en posisjon som *Banken for Kristiansand*. Nære kunderelasjoner, korte beslutningslinjer og konkurransedyktige betingelser skal bidra til at banken fortsatt skal

være en attraktiv samarbeidspartner for kunder i vårt markedsområde.

Det skal også i fremtiden legges vekt på at banken skal ha en jevn vekst og en forsvarlig inntjening samtidig som den skal være konkurransedyktig i markedet. Bankens finansielle stilling gir et godt grunnlag for fremtidig vekst og utvikling.

Vi tror banken også i 2018 vil oppleve fortsatt vekst i forvaltningskapital og et resultat i tråd med bankens tradisjon om solid og lønnsom drift.

Styret takker kunder og forretningsforbindelser for god oppslutning om banken. En særlig takk rettes til de ansatte for godt samarbeid og stor innsats i året som er gått.

Kristiansand, 20. februar 2018

Øystein E. Krabberød  
*Leder*

Øyvind Berntsen  
*Nestleder*

Randi Haukom

Steffen Syvertsen

Marianne Føreland

Nina E. Nilsen

Kenneth Engedal  
*Adm. banksjef*

# Resultatregnskap

(beløp i hele tusen kr)

	Noter	2017	2016
<b>Renteinntekter og lignende inntekter</b>			
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		2.829	2.538
Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	15	201.594	186.311
Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer		10.482	10.855
<b>Sum renteinntekter og lignende inntekter</b>		<b>214.905</b>	<b>199.704</b>
<b>Rentekostnader og lignende kostnader</b>			
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner		376	376
Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		56.125	57.191
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer		22.889	19.969
Andre rentekostnader og lignende kostnader		4.223	3.993
<b>Sum rentekostnader og lignende kostnader</b>	6	<b>83.613</b>	<b>81.529</b>
<b>NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINTEKTER</b>		<b>131.292</b>	<b>118.175</b>
<b>Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning</b>			
Inntekter av aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning		6.917	14.092
<b>Sum utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning</b>		<b>6.917</b>	<b>14.092</b>
<b>Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester</b>			
Garantiprovisjon		2.354	2.481
Andre gebyrer og provisjonsinntekter		24.833	24.394
<b>Sum provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester</b>	10	<b>27.187</b>	<b>26.875</b>
<b>Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester</b>			
Andre gebyrer og provisjonskostnader		4.607	4.797
<b>Sum provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester</b>		<b>4.607</b>	<b>4.797</b>
<b>Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler</b>			
Netto verdiendring og gevinst/tap på sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer		357	3.371
Netto verdiendring og gevinst/tap på aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning		892	-492
Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og finansielle derivater		1.693	1.379
<b>Sum netto verdiendring og gevinst(+)/tap(-) på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler</b>		<b>2.942</b>	<b>4.258</b>
<b>Andre driftsinntekter</b>			
Driftsinntekter faste eiendommer		623	615
Andre driftsinntekter		203	583
<b>Sum andre driftsinntekter</b>		<b>826</b>	<b>1.198</b>
<b>NETTO ANDRE DRIFTSINTEKTER</b>		<b>33.265</b>	<b>41.626</b>
<b>SUM DRIFTSINTEKTER</b>		<b>164.557</b>	<b>159.801</b>

# Resultatregnskap forts.

	Noter	2017	2016
<b>Lønn og generelle administrasjonskostnader</b>			
Lønn mv.			
Lønn	13,14,15	25.972	23.915
Pensjoner	16	3.141	3.712
Sosiale kostnader		7.955	6.096
Administrasjonskostnader		22.960	22.588
<b>Sum lønn og generelle administrasjonskostnader</b>		<b>60.028</b>	<b>56.311</b>
<b>Avskrivninger mv. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler</b>			
Ordinære avskrivninger	18	6.067	6.842
<b>Sum avskrivninger mv. av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler</b>		<b>6.067</b>	<b>6.842</b>
<b>Andre driftskostnader</b>			
Driftskostnader faste eiendommer		1.495	2.953
Andre driftskostnader	19	4.400	4.220
<b>Sum andre driftskostnader</b>		<b>5.895</b>	<b>7.173</b>
<b>SUM DRIFTSKOSTNADER</b>		<b>71.990</b>	<b>70.326</b>
<b>RESULTAT AV ORDINÆR DRIFT FØR TAP</b>		<b>92.567</b>	<b>89.475</b>
<b>Tap på utlån, garantier mv.</b>			
Tap på utlån	5	5.076	518
<b>Sum tap på utlån, garantier mv.</b>		<b>5.076</b>	<b>518</b>
<b>RESULTAT AV ORDINÆR DRIFT ETTER TAP</b>		<b>87.491</b>	<b>88.957</b>
<b>Nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapirer som er anleggsmidler</b>			
Gevinst (+) / tap (-)		34	481
<b>Sum nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapirer som er anleggsmidler</b>		<b>34</b>	<b>481</b>
<b>RESULTAT AV ORDINÆR DRIFT FØR SKATT</b>		<b>87.525</b>	<b>89.438</b>
<b>Skatt på ordinært resultat</b>			
Skatt på ordinært resultat	20	21.766	19.090
<b>Samlet skatt på ordinært resultat</b>		<b>21.766</b>	<b>19.090</b>
<b>RESULTAT AV ORDINÆR DRIFT ETTER SKATT / RESULTAT FOR REGNSKAPSÅRET</b>		<b>65.759</b>	<b>70.348</b>
<b>Overføringer og disponeringer</b>			
Disponeringer			
Overført til sparebankens fond	21	61.759	66.348
Overført til gavefond og/eller gaver	21	4.000	4.000
<b>Sum disponeringer</b>		<b>65.759</b>	<b>70.348</b>

# Balanse

EIENDELER	Noter	2017	2016
<b>Kontanter og fordringer på sentralbanker</b>			
Kontanter og fordringer på sentralbanker		74.026	70.205
<b>Sum kontanter og fordringer på sentralbanker</b>		<b>74.026</b>	<b>70.205</b>
<b>Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner</b>			
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		49.555	47.634
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	8	349.266	245.167
<b>Sum netto utlån og fordringer på kredittinstitusjoner</b>		<b>398.821</b>	<b>292.801</b>
<b>Utlån til og fordringer på kunder</b>			
Kasse-/drifts- og brukskreditter		606.979	618.350
Byggelån		106.384	112.924
Nedbetalingslån		7.000.941	6.399.078
<b>Sum brutto utlån og fordringer på kunder</b>		<b>7.714.304</b>	<b>7.130.352</b>
- Individuelle nedskrivninger		-15.619	-9.656
- Gruppevise nedskrivninger		-9.500	-13.000
<b>Sum netto utlån og fordringer på kunder</b>	4,5,17	<b>7.689.185</b>	<b>7.107.696</b>
<b>Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning</b>			
Utstedt av det offentlige			
Sertifikater og obligasjoner		30.041	5.000
Utstedt av andre			
Sertifikater og obligasjoner		475.829	578.844
<b>Sum sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer med fast avkastning</b>	7,8,12	<b>505.870</b>	<b>583.844</b>
<b>Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning</b>			
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	9,12	164.908	160.368
<b>Sum aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning</b>		<b>164.908</b>	<b>160.368</b>
<b>Immaterielle eiendeler</b>			
Utsatt skattefordel	20	0	68
Andre immaterielle eiendeler	18	3.508	7.185
<b>Sum immaterielle eiendeler</b>		<b>3.508</b>	<b>7.253</b>
<b>Varige driftsmidler</b>			
Maskiner, inventar og transportmidler		1.380	1.880
Bygninger og andre faste eiendommer		44.164	45.948
<b>Sum varige driftsmidler</b>	18	<b>45.544</b>	<b>47.828</b>
<b>Andre eiendeler</b>			
Andre eiendeler		74	24
<b>Sum andre eiendeler</b>		<b>74</b>	<b>24</b>
<b>Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter</b>			
Opptjente ikke mottatte inntekter		14.983	13.039
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader			
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	16	891	1.854
Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader		580	567
<b>Sum forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter</b>		<b>16.454</b>	<b>15.460</b>
<b>SUM EIENDELER</b>	3	<b>8.898.390</b>	<b>8.285.479</b>

# Balanse forts.

GJELD OG EGENKAPITAL	Noter	2017	2016
<b>G J E L D</b>			
<b>Gjeld til kredittinstitusjoner</b>			
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	6	6.732	3.371
<b>Sum gjeld til kredittinstitusjoner</b>		<b>6.732</b>	<b>3.371</b>
<b>Innskudd fra og gjeld til kunder</b>			
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	6	5.141.044	5.105.378
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	6	1.242.262	922.662
<b>Sum innskudd fra og gjeld til kunder</b>		<b>6.383.306</b>	<b>6.028.040</b>
<b>Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer</b>			
Obligasjonsgjeld	6	1.393.925	1.205.354
<b>Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer</b>		<b>1.393.925</b>	<b>1.205.354</b>
<b>Annen gjeld</b>			
Annen gjeld	6	33.037	31.732
<b>Sum annen gjeld</b>		<b>33.037</b>	<b>31.732</b>
<b>Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter</b>			
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		14.160	11.350
<b>Sum påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter</b>		<b>14.160</b>	<b>11.350</b>
<b>Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser</b>			
Pensjonsforpliktelser	11,16	0	1.648
Utsatt skatt	20	492	0
<b>Sum avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser</b>		<b>492</b>	<b>1.648</b>
<b>SUM GJELD</b>		<b>7.831.652</b>	<b>7.281.495</b>
<b>E G E N K A P I T A L</b>			
<b>Opptjent egenkapital</b>			
Sparebankens fond	21,22	1.066.738	1.003.984
Gavefond	21,22	0	0
<b>Sum opptjent egenkapital</b>		<b>1.066.738</b>	<b>1.003.984</b>
<b>SUM EGENKAPITAL</b>		<b>1.066.738</b>	<b>1.003.984</b>
<b>SUM GJELD OG EGENKAPITAL</b>	<b>3</b>	<b>8.898.390</b>	<b>8.285.479</b>
<b>POSTER UTENOM BALANSEN</b>			
Garantier	4,12	191.336	192.721
Bevilgede ikke disponerte lån og kreditter	4,12	489.052	439.503
Bokført verdi av pantsatte eiendeler	12	431.642	401.338

Kristiansand 31.12.2017 / 20.02.2018

Øystein E. Krabberød  
Leder

Øyvind Berntsen  
Nestleder

Randi Haukom

Steffen Syvertsen

Marianne Føreland

Nina E. Nilsen

Kenneth Engedal  
Adm. banksjef

# Noter til regnskapet

## Regnskapsprinsipper

### Note 1 Regnskapsprinsipper

#### Generelle prinsipper.

Årsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med regnskapsloven og norsk god regnskapsskikk med de unntak og tillegg som følger av bestemmelsene i Forskrift om årsregnskap m.m. for banker mv.

Alle tall er oppgitt i 1.000 kr så sant det spesifikt ikke er angitt noe annet.

#### Finansielle instrumenter - klassifisering og verdivurdering.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som omsettes i aktive markeder fastsettes ved slutten av rapporteringsperioden på grunnlag av noterte markedspriser.

For finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes den virkelige verdien ved hjelp av en egnet verdsettelsesmetode. Slike verdsettelsesmetoder omfatter bruk av nylig foretatte markedstransaksjoner på armlengdes avstand mellom velinformerte og frivillige parter, dersom slike er tilgjengelige, eller andre verdsettelsesmodeller. Det vil knytte seg særlig usikkerhet til beregningene for unoterte finansielle instrumenter med dårlig likviditet.

Virkelig verdi på sertifikater og obligasjoner er beregnet ut fra en teoretisk markedsverdivurdering basert på rente- og spreadkurver, og er vurdert til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Disse verdipapirene klassifiseres som omløpsmidler.

Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning fordeles i utgangspunktet for hver av gruppene i handelsportefølje og øvrige omløpsmidler, samt anleggsmidler. Finansielle instrumenter som er omløpsmidler samt børsnoteerte anleggsmidler bokføres til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi i tråd med god regnskapsskikk.

Strategiske plasseringer klassifiseres som anleggsmidler, og er i regnskapet vurdert til anskaffelseskost og reguleres ikke for fortløpende kursendringer. I den grad verdifall ikke forventes å være forbigående vil disse verdipapirene likevel bli nedskrevet til virkelig verdi. Reversering av tidligere nedskrivninger skjer kun der grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

#### Finansielle instrumenter - handelsportefølje.

Banken har ikke markedsbasert finansiell handelsportefølje.

#### Finansielle instrumenter - derivater.

I den grad banken benytter finansielle derivater, er det i sikringsøyemed. Rentebytteavtaler (renteswap) behandles regnskapsmessig som verdisikring. Verdiendringer på sikringsinstrumentet regnskapsføres når sikringsinstrumentet realiseres. Sikringsobjektet balanseføres til nominell verdi da det er den verdien som reflekterer effekten av sikringen.

#### Vurdering av utlån.

Ved første gangs måling vurderes utlån til virkelig verdi. Ved etterfølgende måling vurderes utlån til amortisert kost.

Et utlån eller en gruppe av utlån har verdifall dersom det foreligger objektive bevis på at tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring av utlån, og den tapshendelsen reduserer utlånets estimerte framtidige kontantstrøm.

#### Objektive bevis:

Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer observerbare data banken har kjennskap til om følgende tapshendelser:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- Innvilget betalingsutsettelse eller endring i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandlinger, annen finansielle restrukturering eller at debitoren blir tatt under konkursbehandling

Dersom det finnes objektive bevis for verdifall, beregnes tap på utlån som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med effektiv rente.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall eller når overtrekk på rammekreditt ikke er inndekket som avtalt innen 90 dager etter at rammekreditten eller kontoen ble overtrukket.

#### Individuelle nedskrivninger på utlån:

Vurderingen av om det foreligger objektive bevis for verdifall foretas enkeltvis av alle utlån som anses som vesentlige. Slik individuell vurdering kan også foretas for utlån som ikke anses som vesentlige.

Banken følger løpende utviklingen i samtlige engasjementer. Hele bankens utlånsportefølje er gjenstand for månedlig risikoklassifisering. Tapsutsatte engasjementer samt misligholdte lån vurderes fortløpende, minimum en gang pr. kvartal.

#### Gruppevise nedskrivninger på utlån:

Objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall omfatter observerbare data som fører til en målbar reduksjon i estimerte fremtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen, herunder:

- negative endringer i betalingsstatus til debitorer i utlånsgruppen, eller
- nasjonale eller lokale økonomiske forhold som korrelerer med mislighold i utlånsgruppen

Ved vurdering av nedskrivning på grupper, er bankens utlån inndelt i personkundemarkedet og bedriftsmarkedet.

#### **Periodisering - inntektsføring/kostnadsføring.**

Renter og provisjoner tas inn i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader, i tråd med generelle regnskapsprinsipper i regnskapsloven. Forskuddsbetalte inntekter og påløpte ikke betalte kostnader periodiseres og føres som gjeld i bankens balanse. Opptjente ikke betalte inntekter inntektsføres og føres opp som et tilgodehavende i balansen. Utbytte fra aksjer og egenkapitalbevis inntektsføres det år det mottas. Gebyrer som er direkte betaling for utførte tjenester tas til inntekt når de betales. Etableringsgebyr overstiger ikke kostnadene forbundet med etablering av lån, og tas derfor til inntekt i etableringsåret.

#### **Regnskapsmessig behandling av gjeld.**

Påløpne kostnader periodiseres i tråd med sammenstillingsprinsippet. For å fastsette pensjonsforpliktelser benyttes aktuar til beregningen.

Utstedte obligasjoner er oppført i balansen til pålydende verdi med tillegg av evt. overkurs og fradrag for evt. underkurs. Overkurs inntektsføres og underkurs kostnadsføres planmessig som en justering av løpende rentekostnader frem til forfall.

#### **Omregning av utenlandsk valuta.**

Banken handler valuta i forbindelse med kjøp og salg av reisevaluta. Inntekter og kostnader i valuta blir omregnet etter kursene på transaksjonstidspunktet til norske kroner. Beholdningen av utenlandsk valuta omregnes etter offisielle midtkurser pr. 31.12.



**Varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler.**

Varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler er oppført i regnskapet til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte avskrivninger. Ordinære avskrivninger er basert på anskaffelseskost og fordeles lineært utover forventet økonomiske levetid på objektet. Avskrivningene for året belaster årets driftskostnader og fremkommer på egen linje i resultatregnskapet.

**Virksomhetsområder – segmenter.**

Spareskillingsbanken vurderer sin virksomhet i banken som ett samlet virksomhetsområde. Dette skyldes at alle vurderinger ses samlet, og at styringen av banken også skjer etter prinsipper som tilsier en enhetlig vurdering.

**Geografisk fordeling av inntekter.**

Banken har ingen markeder som skiller seg betydelig fra hverandre, og inntektene rapporteres derfor samlet. Se note 4 for geografisk fordeling av utlån.

**Innskuddsbasert pensjonsordning.**

Banken har innskuddsbasert pensjonsordning for de fleste av sine ansatte. Pensjonspremien kostnadsføres når den påløper.

**Ytelsesbasert pensjonsordning.**

Ytelsesbaserte pensjonsordninger beregnes i samsvar med IAS 19. Forventet avkastning på pensjonsmidlene beregnes ved bruk av diskonteringsrenten som beregnes ved brutto pensjonsforpliktelse. Aktuarielle gevinster og tap føres direkte mot egenkapitalen.

**Skatt.**

Skattekostnaden i regnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 25 % av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet og nettoført i balansen.

**Kontantstrømoppstilling.**

Kontantstrømoppstilling settes opp etter den indirekte modellen og finnes i egen oppstilling i årsregnskapet.

Kontantstrømmer fra virksomheten er definert som løpende renter knyttet til utlåns- og innskuddsvirksomheten mot kunder, netto inn- og utbetalinger fra utlåns- og innskuddsvirksomheten, samt inn- og utbetalinger generert fra øvrige inntekter og omkostninger knyttet til den ordinære operasjonelle virksomheten banken driver.

Investeringsaktiviteter er definert som kontantstrømmer fra verdipapirtransaksjoner med unntak av handelsporteføljen. I tillegg inngår kontantstrømmer knyttet til investeringer i driftsmidler og immaterielle eiendeler i denne delen av oppstillingen.

Finansieringsaktiviteter inneholder kontantstrømmer fra opptak og nedbetaling av langsiktig gjeld samt egenkapital.

**Finansiell risiko, renterisiko, valutarisiko****Note 2 Finansielle derivater**

Banken benytter finansielle derivater i sikringsøyemed, og risikoen består hovedsakelig av motpartsrisiko/kredittrisiko. Av finansielle derivater har banken i 2017 benyttet rentebytteavtale (renteswap) som er avtale om bytte av rentebetingelser (fast mot flytende) for et avtalt beløp over en avtalt periode.

	Nominell verdi	Forfall	Kreditteksponert verdi
Rentebytteavtale	24.000	01.09.2020	0
Rentebytteavtale	26.000	25.05.2021	0

## Note 3 Finansiell risiko

### Likviditetsrisiko - restløpetid for hovedpostene i balansen:

	Inntil 1 mnd	1-3 mnd	3 mnd - 1 år	1-5 år	Over 5 år	Uten rest- løpetid	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker samt gjeldsbrev som kan refinansieres i sentralbanker	65.913	0	0	0	0	8.114	74.027
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	195.165	0	0	0	154.100	49.555	398.820
Utlån til og fordringer på kunder	23.612	52.814	244.454	1.832.026	5.561.398		7.714.304
Tapsavsetninger						-25.118	-25.118
Obligasjoner, sertifikater og andre rentebærende verdipapirer	0	0	95.309	362.255	48.306	0	505.870
Aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning	0	0	0	0	0	164.908	164.908
Utsatt skattefordel	0	0	0	0	0	0	0
Immaterielle eiendeler	0	0	0	3.508	0	0	3.508
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	45.543	45.543
Andre eiendeler	74	0	0	0	0	0	74
Forskuddsbetalinger og opptjente ikke forfalte inntekter	15.563	0	0	891	0	0	16.454
<b>Sum eiendeler</b>	<b>300.327</b>	<b>52.814</b>	<b>339.763</b>	<b>2.198.680</b>	<b>5.763.804</b>	<b>243.002</b>	<b>8.898.390</b>
Gjeld til kredittinstitusjoner	6.732	0	0	0	0	0	6.732
Innskudd fra og gjeld til kunder	5.181.344	864.642	0	299.810	37.510	0	6.383.306
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	194.596	1.199.329	0	0	1.393.925
Annen gjeld	5.568	13.618	13.781	70			33.037
Påløpte kostnader og forskuddsbet. inntekter	3.610	4.385	3.352	2.813			14.160
Avsetning til forpliktelser og kostnader	0	0	0	0	492	0	492
<b>Bundne fond (egenkapital)</b>						<b>1.066.738</b>	<b>1.066.738</b>
<b>Sum gjeld og egenkapital</b>	<b>5.197.254</b>	<b>882.645</b>	<b>211.729</b>	<b>1.502.022</b>	<b>38.002</b>	<b>1.066.738</b>	<b>8.898.390</b>
<b>Nettosum alle poster</b>	<b>-4.896.927</b>	<b>-829.831</b>	<b>128.034</b>	<b>696.658</b>	<b>5.725.802</b>	<b>-823.736</b>	<b>0</b>

Restløpetiden for kasse-/drifts- og brukskreditter er klassifisert under utlån til og fordringer på kunder 1 - 5 år.

### Renterisiko - tidspunkt frem til avtalt/sannsynlig endring av rentebetingelser:

	Inntil 1 mnd	1-3 mnd	3 mnd - 1 år	1-5 år	Over 5 år	Uten rente- eksponering	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker samt gjeldsbrev som kan refinansieres i sentralbanker	65.913	0	0	0	0	8.114	74.027
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	398.820	0	0	0	0	0	398.820
Utlån til og fordringer på kunder	1.192.078	6.522.226					7.714.304
Tapsavsetninger	0	0	0	0	0	-25.118	-25.118
Obligasjoner, sertifikater og andre rentebærende verdipapirer	74.326	431.544	0	0	0	0	505.870
Aksjer og andre verdipapirer med variabel avkastning	0	0	0	0	0	164.908	164.908
Utsatt skattefordel	0	0	0	0	0	0	0
Immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	3.508	3.508
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	45.543	45.543
Andre eiendeler	0	0	0	0	0	74	74
Forskuddsbetalinger og opptjente ikke forfalte inntekter	0	0	0	0	0	16.454	16.454
<b>Sum eiendeler</b>	<b>1.731.137</b>	<b>6.953.770</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>213.483</b>	<b>8.898.390</b>

**Renterisiko - tidspunkt frem til avtalt/sannsynlig endring av rentebetingelser forts:**

	Inntil 1 mnd	1-3 mnd	3 mnd - 1 år	1-5 år	Over 5 år	Uten rente- eksponering	Sum
Gjeld til kredittinstitusjoner	6.732	0	0	0	0	0	6.732
Innskudd fra og gjeld til kunder	1.609.476	4.626.096	147.734	0	0	0	6.383.306
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	195.000	1.200.000	0	0	0	-1.075	1.393.925
Annen gjeld	0	0	0	0	0	33.037	33.037
Påløpte kostnader og forskuddsbet. inntekter	0	0	0	0	0	14.160	14.160
Avsetning til forpliktelser og kostnader	0	0	0	0	0	492	492
Bundne fond (egenkapital)	0	0	0	0	0	1.066.738	1.066.738
<b>Sum gjeld og egenkapital</b>	<b>1.811.208</b>	<b>5.826.096</b>	<b>147.734</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1.113.352</b>	<b>8.898.390</b>
<b>Nettosum alle poster</b>	<b>-80.071</b>	<b>1.127.674</b>	<b>-147.734</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-899.869</b>	<b>0</b>

Bankens beholdning av obligasjoner og sertifikater har flytende rente med unntak av to statsgaranterte obligasjoner som har fast rente. Det er inngått rentebytteavtale knyttet til disse verdipapirene, se note 2. Det er dermed ikke vesentlig renterisiko knyttet til denne balanseposten.

**Valutarisiko:**

Banken har stillet lånegarantier for valutalån, omregnet etter offisielle midtkurser 31.12.17 til 128,2 mill kr. Nevnte garantier er sikret med tilfredsstillende pant. Bankens beholdning av reisevaluta utgjør 1,8 mill kr omregnet etter offisielle midtkurser 31.12.17.

**Offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriften:**

I samsvar med kapitalkravsforskriften har banken lagt ut finansiell informasjon på bankens hjemmeside [www.sparekillingsbanken.no](http://www.sparekillingsbanken.no)

**Utlån, garantier, nedskrivninger og tap****Note 4 Utlån og garantier**

Banken har overført deler av utlånsporteføljen til Verd Boligkreditt AS (Verd), og utviklingen i tallene må ses i sammenheng med dette. Volumet på porteføljen i Verd framgår av talloppstilling på neste side

Kredittrisiko er risikoen for at banken påføres tap som følge av at låntakerne ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser ved forfall. Beløpet som best representerer bankens maksimale eksponering for kredittrisiko, uten å ta hensyn til sikkerhetsstillelser eller andre kredittforbedringer, er bokført verdi av netto utlån tillagt garantier og ikke optrukne kredittrammer.

<b>Bankens maksimale eksponering for kredittrisiko</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Brutto bokført verdi utlån	7.714.304	7.130.352
Individuelle nedskrivninger på utlån	-15.619	-9.656
Gruppevisse nedskrivninger på utlån	-9.500	-13.000
Netto bokført verdi utlån	7.689.185	7.107.696
Garantier	191.336	192.721
Ikke optrukne kredittrammer	489.052	439.503
<b>Maksimal eksponering for kredittrisiko</b>	<b>8.369.573</b>	<b>7.739.920</b>

## Sikkerheter:

Banken benytter sikkerheter for å redusere kredittrisikoen. Sikkerheter kan være i form av fysisk sikkerhet, garantier, kontantdepot eller avtale om motregning. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret, og kan for eksempel være bygninger, boliger, driftsmidler og/eller varelager. Sikkerhetens verdi fastsettes til virkelig verdi med et forhåndsbestemt prosentvis fradrag, avhengig av type sikkerhet. Ved vurdering av sikkerhetens verdi legges i utgangspunktet til grunn en forutsetning om fortsatt drift, med unntak av de tilfeller det allerede er foretatt nedskrivning.

## Spesifikasjon av engasjement på viktige næringer og på personkundemarkedet:

	Utlån		Garantier		Ubenyttet kreditt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Primærnæringer	13.841	13.536	10.155	0	36.990	2.674
Industri og bergverk	4.912	3.950	251	280	1.162	3.932
Kraftforsyning / Bygg- og anlegg	174.248	128.409	17.323	18.804	44.994	23.527
Varehandel	44.974	22.003	7.624	8.089	15.556	11.020
Overnattings- og serveringsvirksomhet	33.101	34.688	4.517	4.517	9.394	10.030
Transport, info. og kommunikasjon	5.530	6.117	1.464	1.810	804	814
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	30.791	8.681	13.322	10.542	95	59
Omsetning og drift av fast eiendom	706.795	681.889	16.921	23.757	11.152	6.581
Tjenesteytende næringer ellers	168.360	164.359	4.175	3.213	12.060	11.108
Sum næringslivskunder	1.182.552	1.063.632	75.752	71.013	132.207	69.745
Personkunder	6.531.752	6.066.720	115.584	121.708	356.845	369.758
<b>Brutto engasjement før nedskrivninger for tap</b>	<b>7.714.304</b>	<b>7.130.352</b>	<b>191.336</b>	<b>192.721</b>	<b>489.052</b>	<b>439.503</b>
Lån overført Verd Boligkreditt	1.498.757	1.255.267	0	0	177.627	138.292
<b>Brutto engasjement inkl kredittforetak</b>	<b>9.213.061</b>	<b>8.385.619</b>	<b>191.336</b>	<b>192.721</b>	<b>666.679</b>	<b>577.795</b>

## Utlån og garantier fordelt etter geografisk område:

Utlån	2017		2016	
Egen kommune	5.672.813	74 %	5.246.978	74 %
Nabokommuner	1.033.420	13 %	975.935	14 %
Landet for øvrig	991.332	13 %	889.663	12 %
Utlandet	16.739	0 %	17.776	0 %
<b>Sum</b>	<b>7.714.304</b>	<b>100 %</b>	<b>7.130.352</b>	<b>100 %</b>

Garantier	2017		2016	
Egen kommune	138.454	73 %	138.280	72 %
Nabokommuner	19.955	10 %	20.626	10 %
Landet for øvrig	32.927	17 %	32.754	17 %
Utlandet	0	0 %	1.061	1 %
<b>Sum</b>	<b>191.336</b>	<b>100 %</b>	<b>192.721</b>	<b>100 %</b>

## Overtatte eiendeler:

Banken har ingen overtatte eiendeler verken pr 31.12.17 eller pr 31.12.16

## Virkelig verdi av utlån:

Banken har ingen utlån til kunder med fast rente i sin portefølje, så virkelig verdi av utlån tilsvarer bokført verdi. Verdien av nedskrevne engasjementer fastsettes ved neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer.

## Risikoklassifisering:

Det beregnes en misligholdssannsynlighet neste 12 måneder for den enkelte kunde basert på kjente data. For næringsengasjementer er dette regnskap og betalingshistorikk m.m. For privatpersoner er det betalingshistorikk, innskudd og utlån m.m.

Hele porteføljen klassifiseres månedlig og kundene gis en risikoklasse fra A-K, hvor A er best. Risikoklasse K består av lån som er misligholdt over 90 dager, lån med individuelle nedskrivninger og lån til selskaper/personer som er gått konkurs. Systemet muliggjør en overvåking av risikoutviklingen i utlånsporteføljen.

Modellene er også integrert i bankens saksgangssystem, og er en del av kredittvurderingen av kunder. Bankens prising av utlån skal normalt gjenspeile risikoen knyttet til engasjementet.

Sikkerhetsdekning er ikke hensyntatt i risikoklassifiseringen under.

	Risikoklasse	Misligholdssannsynlighet
Lav risiko	A - D	0,00 % - 0,75 %
Middels risiko	E - G	0,75 % - 3,00 %
Høy risiko	H - J	3,00 % =>
Problemengasjement	K	

## Engasjement fordelt på risikoklasser:

Risikoklasser 2017	Brutto utlån	Garantier	Ubenyttet kreditt	Individuelle nedskr.	Gruppevis nedskr.	Total	%
Lav risiko	5.995.288	161.963	453.702	0	-1.109	6.609.844	79
Middels risiko	1.314.243	22.928	28.633	0	-3.452	1.362.352	17
Høy risiko	282.025	4.455	6.082	0	-2.795	289.767	3
Problemengasjement	112.092	880	2	-15.619	-1.950	95.405	1
Ikke klassifisert	10.656	1.110	633	0	-194	12.205	0
<b>Totalt</b>	<b>7.714.304</b>	<b>191.336</b>	<b>489.052</b>	<b>-15.619</b>	<b>-9.500</b>	<b>8.369.573</b>	<b>100</b>

Risikoklasser 2016	Brutto utlån	Garantier	Ubenyttet kreditt	Individuelle nedskr.	Gruppevis nedskr.	Total	%
Lav risiko	5.593.208	154.965	401.936	0	-1.368	6.148.741	80
Middels risiko	1.110.738	23.748	29.050	0	-2.601	1.160.935	15
Høy risiko	327.669	11.601	5.589	0	-4.520	340.339	4
Problemengasjement	62.100	85	0	-9.656	-3.713	48.816	1
Ikke klassifisert	36.637	2.322	2.928	0	-798	41.089	0
<b>Totalt</b>	<b>7.130.352</b>	<b>192.721</b>	<b>439.503</b>	<b>-9.656</b>	<b>-13.000</b>	<b>7.739.920</b>	<b>100</b>

## Note 5 Tap på utlån, forfalte og nedskrevne lån

### Forfalte utlån og overtrekk på kreditter og innskudd uten nedskrivninger:

Tabellen viser forfalte engasjement fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelser i betalingsformidlingen. Forfalte utlån og overtrekk på kreditter/innskudd blir løpende overvåket. Engasjementer hvor det identifiseres en sannsynlig svekkelse i kundens betalingsevne, blir vurdert for nedskrivning. Slik vurdering blir også gjort for engasjementene som er inkludert i tabellen uten at svekkelse i kundens betalingsevne er identifisert. Forfalte lån og kreditter hvor det er foretatt nedskrivninger, er ikke inkludert i tabellen.

### Forfalt/overtrukket antall dager:

	2017	2016
Forfalte engasjement 30 - 90 dager	24.855	28.575
Forfalte engasjement 91 - 180 dager	15.182	1.052
Forfalte engasjement 181 - 365 dager	4.686	2.915
Forfalte engasjement over 365 dager	0	2.490
<b>Netto forfalte engasjement uten nedskrivninger</b>	<b>44.723</b>	<b>35.032</b>

### Endring i individuelle nedskrivninger på utlån:

	2017	2016
Individuelle nedskrivninger 01.01	9.656	11.962
+/- Amortiseringseffekt	-384	1.595
- Konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt nedskrivninger	-3.305	-7.500
+ Økte individuelle nedskrivninger på tidligere individuelle nedskrivninger	0	0
+ Nye individuelle nedskrivninger	9.652	3.599
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger	0	0
<b>= Individuell nedskrivning 31.12</b>	<b>15.619</b>	<b>9.656</b>

### Endring i gruppevise nedskrivninger på utlån:

	2017	2016
Gruppevise nedskrivninger 01.01	13.000	10.500
+/- Endring i gruppevise nedskrivninger	-3.500	2.500
<b>= Gruppevis nedskrivning 31.12</b>	<b>9.500</b>	<b>13.000</b>

### Fordeling av nedskrivninger på næring og personkundemarkedet:

#### Individuelle nedskrivninger:

	2017	2016
Personmarkedet	0	0
Næringslivsmarkedet	15.619	9.656
<b>Sum individuell nedskrivning 31.12</b>	<b>15.619</b>	<b>9.656</b>

#### Gruppevise nedskrivninger:

	2017	2016
Personmarkedet	4.300	4.900
Næringslivsmarkedet	5.200	8.100
<b>Sum gruppevis nedskrivning 31.12</b>	<b>9.500</b>	<b>13.000</b>

### Individuelt nedskrevne engasjement:

	2017	2016
Misligholdte, individuelt nedskrevne engasjement brutto	56.979	19.013
Øvrig tapsutsatte engasjement med individuelle nedskrivninger	30.222	29.793
- individuelle nedskrivninger	-15.619	-9.656
<b>Netto individuelt nedskrevne engasjement</b>	<b>71.582</b>	<b>39.150</b>

**Årets tapskostnader:**

	2017	2016
Endring i individuelle nedskrivninger	6.347	-3.901
+/- Amortiseringseffekt individuelle nedskrivninger	347	1.187
+/- Endring i gruppevise nedskrivninger	-3.500	2.500
+ Konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	1.387	778
+ Konstaterte tap hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	599	0
- Inngang på tidligere konstatert tap	-104	-46
Tap på utlån til kunder	5.076	518
Tap på utlån til kredittinstitusjoner	0	0
Tap på garantier	0	0
Kredittap på sertifikater/obligasjoner	0	0
<b>Årets tapskostnad</b>	<b>5.076</b>	<b>518</b>

**Resultatførte renter på utlån hvor det er foretatt nedskrivninger for tap:**

	2017	2016
<b>Inntektsførte renter på utlån hvor det er foretatt nedskrivning for tap</b>	<b>1.041</b>	<b>585</b>

**Rentekostnader, sikringsfondsavgift og gjeld****Note 6 Gjeld**

	Gjennomsnittlig rente
<b>Rentekostnader, gjeld og innskudd:</b>	
Gjeld til kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	8,58 %
Gjeld til kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	0,00 %
Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	0,70 %
Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	1,91 %
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1,71 %

Gjennomsnittlig rente er beregnet ut fra gjennomsnittssaldo. Banken har ingen innskudd på særlige vilkår. Rentesatsene for lån fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid og obligasjonsgjeld blir hovedsakelig regulert hver 3. måned.

**Sikringsfondsavgift:**

Finansforetaksloven pålegger alle sparebanker å være medlem av Bankenes Sikringsfond. Fondet plikter å dekke tap som en innskyter har på samlede innskudd i en bank med inntil 2 mill.kr pr kunde pr bank. Det er innkrevet full avgift til Sikringsfondet i 2017 med 4,2 mill kr.

**Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer:**

ISIN-nr	Type gjeld	Opptak	Forfall	Rente		2017	2016
NO0010673577	Obligasjonsgjeld	2013	2017	Flytende	3M Nibor + 0,95 %	0	226.000
NO0010682172	Obligasjonsgjeld	2013	2018	Flytende	3M Nibor + 0,87 %	300.000	300.000
	Herav egne obligasjoner					-105.404	0
NO0010710080	Obligasjonsgjeld	2014	2019	Flytende	3M Nibor + 0,65 %	300.000	300.000
NO0010774524	Obligasjonsgjeld	2016	2019	Flytende	3M Nibor + 0,71 %	150.000	150.000
NO0010778368	Obligasjonsgjeld	2016	2020	Flytende	3M Nibor + 0,81 %	300.000	230.000
NO0010789688	Obligasjonsgjeld	2017	2020	Flytende	3M Nibor + 0,61 %	200.000	0
NO0010802457	Obligasjonsgjeld	2017	2021	Flytende	3M Nibor + 0,54 %	250.000	0
	Over-/underkurs					-671	-646
<b>Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer</b>						<b>1.393.925</b>	<b>1.205.354</b>

Obligasjonslånene er notert på Nordic ABM. Lånene har flytende rente som blir regulert hver 3. måned.

**Annen gjeld:**

	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Bankremisser	2.411	2.438
Leverandørgjeld	500	996
Påløpt skatt	21.499	18.339
Skattetrekk	1.753	1.626
Gaver	5.961	7.113
Diverse små poster	913	1.220
<b>Sum</b>	<b>33.037</b>	<b>31.732</b>

**Verdipapirer****Note 7 Obligasjoner, sertifikater og andre rentebærende verdipapirer****Spesifikasjon etter grupper:**

	<b>Bokført verdi</b>	<b>Virkelig verdi</b>	<b>Andel børsnotert</b>	<b>Anskaffelses kost</b>
Omløpsmidler:				
Handelsportefølje	0	0	0	0
Øvrige omløpsmidler *)	505.870	507.137	505.870	508.807
Anleggsmidler	0	0	0	0
<b>Sum omløpsmidler og anleggsmidler</b>	<b>505.870</b>	<b>507.137</b>	<b>505.870</b>	<b>508.807</b>

**Beholdning etter debitor kategorier:**

	<b>Risiko- vekt</b>	<b>Bokført verdi</b>	<b>Virkelig verdi</b>	<b>Andel børsnotert</b>	<b>Anskaffelses kost</b>
Obligasjoner med fortrinnsrett	10 %	338.363	339.187	338.363	339.268
Kommuner / fylkeskommuner	20 %	30.041	30.221	30.041	30.041
Banker / finansforetak	0 %	52.813	52.813	52.813	54.454
Banker / finansforetak	20 %	15.032	15.047	15.032	15.091
Banker / finansforetak	100 %	48.306	48.555	48.306	48.365
Øvrige	100 %	21.314	21.314	21.314	21.587
<b>Sum omløpsmidler og anleggsmidler</b>		<b>505.870</b>	<b>507.137</b>	<b>505.870</b>	<b>508.807</b>

Ingen av verdipapirene er i utenlandsk valuta.

\*) Gjennomsnittlig effektiv rente på verdipapirer utgjorde 2,45 % i 2017.

Obligasjoner som er deponert som sikkerhet for låneadgang i Norges Bank framgår av note 12.

**Note 8 Ansvarlig lånekapital i andre selskap**

	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Bokført under utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	0
Bokført under sertifikater, obligasjoner mv	48.306	57.396

**Note 9 Aksjer, andeler og andre verdipapirer med variabel avkastning****Spesifikasjon etter grupper:**

	<b>Bokført verdi</b>	<b>Virkelig verdi *)</b>	<b>Andel børsnotert</b>	<b>Anskaffelseskost</b>
Omløpsmidler:				
Handelsportefølje	0	0	0	0
Øvrige omløpsmidler	78.029	81.831	14.262	78.416
Anleggsmidler	86.879	102.893	0	86.879
<b>Sum omløpsmidler og anleggsmidler</b>	<b>164.908</b>	<b>184.724</b>	<b>14.262</b>	<b>165.295</b>



Spesifikasjon etter selskap:	Org .nr	Bokført verdi	Virkelig verdi *)	Eierandel i %	Antall aksjer/andeler
<b>Omløpsmidler:</b>					
<u>Verdipapirfondsandeler:</u>					
DNB OMF	915 038 646	20.786	20.799		20.724
Holberg Global	982 524 504	100	135		507
Holberg Likviditet	982 371 929	21.585	21.759		212.697
Holberg Norge	982 524 490	60	87		177
Holberg Rurik	982 524 482	120	175		769
Skagen Balanse 40/60	993 630 691	50	63		398
Skagen Global	979 876 106	270	365		214
Skagen Høyrente	979 876 076	20.316	20.316		201.322
Skagen Kontiki	984 305 141	270	374		405
Skagen Vekst	879 876 052	210	289		117
<u>Egenkapitalbevis:</u>					
Haugesund Sparebank	837 895 502	4.998	4.998	4,00 %	47.600
Sparebanken Sør	937 894 538	4.268	5.357	0,34 %	52.780
Sparebanken Vest	832 554 332	4.995	7.113	0,22 %	129.326
<b>Sum omløpsmidler</b>		<b>78.029</b>	<b>81.831</b>		

For egenkapitalbevis utgjør opplyst eierprosent andel av Egenkapitalbeviskapitalen.

Spesifikasjon etter selskap:	Org .nr	Bokført verdi	Virkelig verdi *)	Eierandel i %	Antall aksjer/andeler
<b>Anleggsmidler:</b>					
<u>Aksjer:</u>					
Balder Betaling AS	918 693 009	3.015	2.902	2,23 %	223
BankAsept AS	883 982 282	115	183	0,23 %	230
Bankenes ID-tjeneste AS	988 477 052	7	12	6,60 %	6.600
BankID Norge AS	913 851 080	174	252	0,22 %	110
DSS AS	917 153 949	5	5	11,11 %	1
Eiendomskreditt AS	979 391 285	4.924	6.776	1,63 %	47.806
Frende Holding AS	991 410 325	13.799	24.954	1,56 %	110.760
Norne Eierselskap AS	992 881 461	1.350	1.113	2,31 %	4.123.380
Spama AS	916 148 690	18	256	0,57 %	180
Verd Boligkreditt AS	994 322 427	62.524	65.350	16,32 %	61.208
<u>Egenkapitalbevis:</u>					
Kredittforeningen for Sparebanker	986 918 930	948	1.089	1,84 %	920
<b>Sum anleggsmidler</b>		<b>86.879</b>	<b>102.893</b>		
<b>Sum aksjer, andeler og andre verdipapir</b>		<b>164.908</b>	<b>184.724</b>		

\*) Virkelig verdi er opplyst der slik verdi kan fastsettes. Aksjepostene som ikke omsettes i et regulert marked er verdsatt på bakgrunn av ligningskurser, evt bokførte verdier, og er basert på ulike grader av skjønn.

#### Spesifisering av beholdningsendring verdipapirer som er anleggsmiddel:

	2017	2016
Inngående balanse 01.01	68.383	47.114
+ tilgang	21.551	23.278
- avgang	-3.055	-2.009
-/+ nedskrivning / reversering av nedskrivning	0	0
<b>Utgående balanse 31.12</b>	<b>86.879</b>	<b>68.383</b>

## Provisjoner og gebyrer

### Note 10 Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester

	2017	2016
Garantiprovisjoner	2.354	2.481
Verdipapiromsetning/forvaltning	2.196	1.871
Betalingsformidling	11.753	13.283
Kredittformidling	3.150	1.522
Forsikringstjenester	4.494	4.531
Annen virksomhet	3.240	3.187
<b>Sum</b>	<b>27.187</b>	<b>26.875</b>

## Betinget utfall

### Note 11 Betinget utfall

Arten og omfang av betingede forpliktelser refererer seg til pensjon. Det henvises til note 16.

## Poster utenom balansen

### Note 12 Poster utenom balansen

Banken plikter å finansiere 15 % av det lånevolumet banken har overført til Verd Boligkreditt AS. Pr 31.12.17 utgjør denne finansieringen 150 mill kr og er ført under Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist . Banken har også ansvar for uteblitt terminbeløp, tapsavsetninger og tap som måtte oppstå på lån som banken har overført til Verd, men slik at Spareskillingsbankens totale ansvar i løpet av et driftsår begrenses til 1 % av det gjennomsnittlige volumet av lån som banken har i Verd. Pr 31.12.17 hadde Spareskillingsbanken overført 1.493 mill kr til Verd, og garantien er estimert til 13,3 mill kr.

<b>Garantier:</b>	2017	2016
Betalingsgarantier	25.973	18.217
Kontraktsgarantier	17.498	18.088
Lånegarantier	128.191	139.424
Garantier for skatter	25	25
Andre garantier	6.327	6.425
Garanti overfor Bankenes Sikringsfond	0	0
Garanti overfor Verd Boligkreditt AS	13.322	10.542
<b>Sum garantiansvar</b>	<b>191.336</b>	<b>192.721</b>

<b>Forpliktelser:</b>	2017	2016
Bevilgede, ikke disponerte lån og kreditter	489.052	439.503
<b>Sum bevilgede, ikke disponerte lån og kreditter</b>	<b>489.052</b>	<b>439.503</b>

<b>Bokført verdi av pantsatte eiendeler som sikkerhet for lån i Norges Bank:</b>	2017	2016
Obligasjoner	411.126	380.935
Andeler i verdipapirfond	20.516	20.403
<b>Sum bokført verdi av pantsatte eiendeler</b>	<b>431.642</b>	<b>401.338</b>

## Ansatte og tillitsvalgte

### Note 13 Antall sysselsatte årsverk

Antall sysselsatte årsverk har i regnskapsåret vært 40,3

### Note 14 Godtgjørelser - Ytelser til ledende personer

	Møte- honorar	Lønn	Natural ytelser	Betalt pensjons premie
<u>Bankens ledergruppe:</u>				
Adm banksjef Kenneth Engedal		1.556	43	206
Ass banksjef Arild Hobbesland		1.124	41	219
Avdelingsleder IT Svein-Erik Svendsen		762	26	123
Avdelingsleder lån Bernt Tallaksen		827	40	107
Økonomisjef Wenche Hageland		877	27	170
<u>Styret:</u>				
Styrets leder Øystein E. Krabberød	180			
Styrets nestleder Øyvind Berntsen	86			
Styremedlem Randi Haukom	86			
Styremedlem Marianne Føreland	86			
Styremedlem Steffen Syvertsen	101			
Styremedlem valgt blant de ansatte Nina E. Nilsen (ny)	67	563	34	47
Styremedlem valgt blant de ansatte Tor Arne Engestøl (ut)	19			
<u>Generalforsamling</u>				
Herav generalforsamlingens leder Ellen Frivold	15			

Sparebankstiftelsen har en godtgjørelsesordning som er i samsvar med bankens overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser. Godtgjørelsesordningen skal fremme god styring og kontroll med bankens risiko og den skal bidra til å unngå interessekonflikter.

Banken ønsker ikke å gi incentiver for økt risikotaking, og har derfor en generell fastlønnsordning for alle ansatte. Bankens tillitsvalgte har også en fast, årlig godtgjørelse.

Bonusavtaler inngår ikke som en del av bankens lønnspolitikk med noen av de ansatte, men styret foretar årlig en vurdering om eventuell bonusutbetaling. Denne type bonusutbetalinger skal være innenfor de grenser som reglene fastsetter for ekstrautbetalinger. Bonus fordeles likt mellom de ansatte ut fra stillingsbrøk, og dette medfører at årlig bonus ikke kan utgjøre mer enn 1 1/2 månedslønn for den lavest lønnede i banken.

Alle ansatte fikk i 2017 bonus på kr 32.000 pr årsverk (likedeling). Beløpet inngår i lønns godtgjørelsene over.

Adm. banksjef har avtale om 70 % lønn fra oppnådd pensjonsalder på 62 år og fram til fylte 67 år, se note 16. Ut over dette er det ingen avtaler som gir daglig leder, ledende ansatte eller noen av styrets medlemmer særskilte vederlag ved opphør eller endring av ansettelsesforhold/verv.

### Note 15 Rentesubsidiering lån til ansatte

Periodens kostnader knyttet til rentesubsidiering av lån til ansatte utgjør kr 548.945

## Note 16 Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

Banken er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Bankens pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

### Innskuddspensjon:

Banken har pensjonsordning med innskuddspensjon i Storebrand, og ordningen skal sikre de ansatte alderspensjon i tillegg til de ytelser som utbetales i henhold til Folketrygdloven. Innskuddene betales som en bestemt prosent av de ansattes lønn. 41 av bankens totalt 44 ansatte er med i denne ordningen.

### Usikrede forpliktelser - AFP:

Partene i arbeidslivet har inngått avtale om ny AFP-ordning. Premien for 2017 er fastsatt til 2,5 % av samlede utbetalinger mellom 1 G og 7,1 G til bedriftens arbeidstakere.

Fellesordningen for AFP offentliggjør ikke anslag på fremtidige premiesatser, men legger til grunn at premien for ny AFP må økes over tid for å imøtekomme forventninger om økte utbetalinger med tilstrekkelig bufferkapital.

Foretak som deltar i AFP-ordningen er solidarisk ansvarlig for to tredeler av pensjonen som skal utbetales til de arbeidstakere som til enhver tid fyller vilkårene. Ansvarer gjelder både manglende innbetaling og dersom premiesatsen viser seg å være utilstrekkelig.

Det foreligger en underdekning i ordningen. Ved eventuell avvikling av ordningen har foretakene som deltar i ordningen plikt til fortsatt premiebetaling for dekning av pensjonsutbetalinger til arbeidstakere som er tiltrådt eller som fyller vilkårene for avtalefestet pensjon på avviklingstidspunktet.

### Sikrede forpliktelser:

Banken har kollektiv pensjonsforsikring i Storebrand for de aller eldste av de ansatte, og det er 3 yrkesaktive og 12 uføre/pensjonister tilknyttet ordningen.

Adm. banksjef har avtale om 70 % lønn fra oppnådd pensjonsalder på 62 år og fram til fylte 67 år. Forpliktelsen er sikret ved innbetaling til garantifond og behandles som en sikret ordning.

Avviket mellom resultatført pensjonskostnad og pensjonskostnaden i noten skyldes at arbeidsgiveravgift og finansskatt av innbetalingene til den sikrede ordningen er ført som henholdsvis arbeidsgiveravgift og finansskatt i regnskapet, mens den inngår i beregningene under.

Pensjonsforutsetninger kollektiv ordning:	2017	2016
Antall ansatte som er tilknyttet ordningen	3	3
Antall pensjonister som er tilknyttet ordningen	12	10
Avkastning på pensjonsmidler	2,30 %	2,10 %
Diskonteringsrente	2,30 %	2,10 %
Årlig lønnsvekst	2,50 %	2,25 %
Årlig G-regulering	2,25 %	2,00 %
Årlig regulering av pensjoner under utbetaling	0,00 %	0,00 %
Gjennomsnittlig arbeidsgiveravgift faktor (inkl finansskatt)	19,10 %	14,10 %
Forventet gjenstående tjenestetid	4	5
Dødelighetstabell	K2013BE	K2013BE

<b>Pensjonskostnader:</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>	<b>Endring</b>
Årets pensjonsopptjening sikret ordning	281	595	-314
+ Rentekostnad på pensjonsforpliktelser	36	69	-33
- Forventet avkastning på pensjonsmidler	-77	-18	-59
Pensjonskostnad inkl AGA sikret ordning	240	646	-406
Kostnadsført vedr innskuddsordning	2.545	2.694	-149
Kostnadsført vedr AFP	422	423	-1
<b>Samlet pensjonskostnad</b>	<b>3.207</b>	<b>3.763</b>	<b>-556</b>

<b>Pensjonsforpliktelser ytelsesordningen:</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>	<b>Endring</b>
Pensjonsforpliktelser	-24.048	-26.456	2.408
- Pensjonsmidler	24.247	24.808	-561
<b>Balanseført pensjonsforpliktelse (-) / midler (+)</b>	<b>199</b>	<b>-1.648</b>	<b>1.847</b>

<b>Premiefond/innskuddsfond innskuddsordningen:</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>	<b>Endring</b>
Premiefond/innskuddsfond 01.01	1.854	3.727	-1.873
Estimatavvik	166	0	166
- Belastet fondet gjennom året	-1.328	-1.873	545
<b>Balanseført premiefond</b>	<b>692</b>	<b>1.854</b>	<b>-1.162</b>

## **Note 17 Lån og sikkerhetsstillelser til ledende personer mv**

	<b>Lån/garantier</b>		<b>Lån/garantier</b>
<u>Bankens ledergruppe:</u>		<u>Generalforsamling:</u>	
Adm banksjef Kenneth Engedal	1.293	Ellen Frivold (leder)	0
Ass banksjef Arild Hobbesland	3.586	Espen Isak Egeland	6.855
Avd leder IT Svein-Erik Svendsen	472	Grete K. Mølland	4.330
Avd leder lån Bernt Tallaksen	3.949	Åse Johnsen Drabløs	912
Økonomisjef Wenche Hageland	858	Hans Frivold	1.882
		Jon Arne Kallhovd	740
		Kjetil Finnstad	2.814
<u>Styret:</u>		Gustav Sædberd	847
Øystein E. Krabberød (leder)	0	Elin Gullvåg Aasen	0
Øyvind Berntsen (nestleder)	16.926	Inger Wisløf Jæger	0
Randi Haukom	1.629	Mette Roth	0
Marianne Føreland	3.963	Vidar Karlsen	0
Steffen Syvertsen	4.817	Øyvind Berntsen	0
Nina E. Nilsen	2.118	Carl Petter Benestad	0
		Lars Ormestad	8.763
Lån til øvrige ansatte	69.710	Solveig Waage	1.667
		June Britt Brekne	967
		Frode Selstø	2.805

Lån og sikkerhetsstillelser til ledende ansatte ytes på samme vilkår som for øvrige ansatte. Adm. banksjef har en kreditt med ordinære kundevilkår, samt et lån med nominell rentesats på 1,41 % som skal nedbetales innen 15.09.2038.

Lån og sikkerhetsstillelser til medlemmer av styre og generalforsamling ytes på ordinære kundevilkår. Styrets leder har ikke lån i banken.

## Driftsmidler og avskrivninger

### Note 18 Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

	Maskiner/ inventar	Forretnings- eiendommer	Ikke avskrivbare eiendommer	Sum driftsmidler	Immaterielle eiendeler	Sum anleggsmidler
Anskaffelseskost 1.1	8.475	53.596	10.120	72.191	22.153	94.344
+ Tilgang	106	0	0	106	0	106
- Avgang	-64	0	0	-64	0	-64
Anskaffelseskost 31.12	8.517	53.596	10.120	72.233	22.153	94.386
- Akkumulerte avskrivninger	-7.137	-19.552	0	-26.689	-18.645	-45.334
<b>Bokført verdi 31.12.17</b>	<b>1.380</b>	<b>34.044</b>	<b>10.120</b>	<b>45.544</b>	<b>3.508</b>	<b>49.051</b>
Bokført verdi 31.12.16	1.880	35.828	10.120	47.828	7.253	55.012
Årets avskrivninger	606	1.785	0	2.391	3.676	6.067
Avskrivningssatser i %	0 - 30 %	2 - 10 %	0 %		20 %	

Avskrivningssatsene er basert på lineært prinsipp ut fra forventet økonomisk levetid. Påkostning på leide lokaler avskrives over leieperioden på 10 år.

Bokført verdi av bankens bygg i Kristiansand kommune utgjør 33,6 mill.kr. Bygningsmassen har et areal på 2.735 m<sup>2</sup>, hvorav 80 % benyttes til egen virksomhet. Resterende areal leies ut til annen virksomhet.

Ikke avskrivbare eiendommer består av fritidseiendommer i kommunene Bykle og Kristiansand samt en leilighet i Spania.

Immaterielle eiendeler består av IKT-systemer.

## Andre driftskostnader

### Note 19 Andre driftskostnader

	2017	2016
Vedlikehold/anskaffelse av maskiner, inventar mv	417	393
Honorar ekstern revisor	423	380
Forsikringer, avgifter, kontingenter	910	991
Kjøpte tjenester	1.018	943
Tap på innskuddskonti/andre tap	51	251
Diverse	1.580	1.262
<b>Sum andre driftskostnader</b>	<b>4.400</b>	<b>4.220</b>

#### Revisjon:

	2017	2016
Lovpålagt revisjon	345	350
Andre attestasjonstjenester	78	30
Kostnadsført godtgjørelse til revisor (inkl mva)	423	380

## Betalbar skatt og utsatt skatt

### Note 20 Skattekostnad

	2017	2016
Resultat før skattekostnad	87.525	89.437
+/- Endring i midlertidige forskjeller	-635	1.529
- Ikke skattepliktige inntekter	-7.986	-26.039
+ Ikke fradragsberettigede kostnader	951	2.397
<b>Skattepliktig inntekt</b>	<b>79.855</b>	<b>67.324</b>
Inntektsskatt 25 %	19.964	16.832
+ Formuesskatt	1.535	1.507
<b>Sum betalbar skatt</b>	<b>21.499</b>	<b>18.339</b>
+/- For mye (-) lite (+) avsatt skatt i fjor	38	-752
+/- Resultatført endring i utsatt skatt	229	1.503
<b>Årets skattekostnad</b>	<b>21.766</b>	<b>19.090</b>

### Avstemming av årets skattekostnad

	2017	2016
Resultat før skattekostnad	87.526	89.438
Beregnet skatt 25 %	21.882	22.360
Bokført skatt	21.766	19.090
Differanse	116	3.270

#### Differanse forklares slik:

Skatteeffekten av ikke fradragsberettigede kostnader	238	566
Skatteeffekten av ikke skattepliktige inntekter	-1.997	-6.476
Skatteeffekten av midlertidige forskjeller verdipapirer	401	1.852
For mye (-) / lite (+) avsatt skatt i fjor	38	-752
Utsatt skatt på estimatavvik pensjonsforpl. ført direkte mot egenkapitalen	-331	33
Formuesskatt	1.535	1.507
	-116	-3.270

### Utsatt skatt/skattefordel i balansen:

	2017	2016	Endring
<b>Positive midlertidige forskjeller:</b>			
Driftsmidler	4.399	4.448	49
Innskuddsfond/premiefond innskuddspensjon	891	1.854	963
<b>Negative midlertidige forskjeller som kan utlignes:</b>			
Pensjonsforpliktelse	0	-1.648	-1.648
Verdipapirer utenfor fritaksmetoden	-3.323	-4.926	-1.603
Grunnlag for utsatt skatt/skattefordel(-)	1.967	-272	-2.239
<b>Utsatt skatt(+)/skattefordel (-) 25 % av grunnlaget</b>	<b>492</b>	<b>-68</b>	<b>-560</b>

## Endring i egenkapital og kapitaldekning

### Note 21 Endringer i egenkapitalen

	2017	2016
Bankens fond 01.01	1.003.984	937.736
+ Årets overføring til fond	61.759	66.348
+/- Estimatavvik pensjonsforpliktelse ført mot egenkapitalen	995	-100
<b>Bankens fond 31.12</b>	<b>1.066.738</b>	<b>1.003.984</b>

	2017	2016
Gavefond 01.01	0	2.910
- Brukt av tidligere års avsetning/overført gavekonto	0	-2.910
+ Årets overføring til gavefond	0	0
<b>Gavefond 31.12</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

### Note 22 Kapitaldekning banken

Banken benytter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko.

<b>Ansvarlig kapital:</b>	2017	2016
Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	1.004.979	937.636
Revidert årsoverskudd fratrukket påregnelig skatt, gaveavsetning mv	61.759	66.348
Immaterielle eiendeler	-3.508	-7.185
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser korrigert for utsatt skatt	-668	-1.391
Beholdning av ansvarlig kapital i samarbeidende selskap	-5.200	0
<b>Ren kjernekapital</b>	<b>1.057.362</b>	<b>995.408</b>
Tilleggskapital	0	0
<b>Tellende ansvarlig kapital</b>	<b>1.057.362</b>	<b>995.408</b>

<b>Beregningsgrunnlag:</b>	2017	2016
Stater og sentralbanker	0	0
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	0	1.171
Internasjonale organisasjoner	0	0
Institusjoner	82.868	73.262
Foretak	206.192	248.090
Massemarkedsengasjement	151.761	150.813
Engasjement med pantesikkerhet i eiendom	3.459.839	3.210.213
Forfalte engasjement	122.892	62.088
Obligasjoner med fortrinnsrett	33.915	33.847
Andeler i verdipapirfond	63.382	77.723
Egenkapitalposisjoner	238.375	228.362
Øvrige engasjement	71.811	74.391
Samlet kredittrisiko	4.431.035	4.159.960
Operasjonell risiko	295.219	290.809
Markedsrisiko	0	0
Verdipapirisering	0	0
<b>Beregningsgrunnlag</b>	<b>4.726.254</b>	<b>4.450.769</b>

<b>Kapitaldekning (ren kjernekapital)</b>	<b>22,37 %</b>	<b>22,36 %</b>
---	----------------	----------------



## Kapitaldekning konsolidert

Det skal fra 2017 rapporteres konsolidert kapitaldekning for samarbeidende grupper i de tilfeller banken eier mer enn 10 % av samarbeidende finansinstitusjoner. Ved utgangen av 2017 eier banken 16,32 % i Verd Boligkreditt AS. Det er utarbeidet tall for 2016 som sammenligningsgrunnlag.

	2017	2016
Konsolidert ren kjernekapital	1.061.787	994.151
Konsolidert kjernekapital	1.061.787	994.151
Konsolidert ansvarlig kapital	1.069.132	994.151
Konsolidert beregningsgrunnlag	5.028.650	4.682.397
Konsolidert ren kjernekapitaldekning	21,11 %	21,37 %
Konsolidert kjernekapitaldekning	21,11 %	21,37 %
Konsolidert kapitaldekning	21,26 %	21,37 %

## Nøkkeltall

### Note 23 Nøkkeltall

<b>RESULTATANALYSE</b> (i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital)	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Renteinntekter og lignende inntekter	2,49	2,51
Rentekostnader og lignende kostnader	0,97	1,02
<b>Netto rente- og provisjonsinntekter</b>	<b>1,52</b>	<b>1,49</b>
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning	0,08	0,18
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	0,31	0,34
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	0,05	0,06
Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler	0,03	0,05
Andre driftsinntekter	0,01	0,00
<b>Sum andre inntekter</b>	<b>0,38</b>	<b>0,51</b>
Lønn og sosiale kostnader	0,42	0,42
Administrasjonskostnader	0,27	0,28
Ordinære avskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle rettigheter	0,07	0,09
Andre driftskostnader	0,07	0,09
<b>Sum driftskostnader</b>	<b>0,83</b>	<b>0,88</b>
<b>Resultat av ordinær drift før tap</b>	<b>1,07</b>	<b>1,12</b>
Tap på utlån, garantier mv	0,06	0,01
Nedskrivning (+)/reversering av nedskrivning (-) på verdipapirer som er anleggsmidler	0,00	0,00
Gevinst (-)/tap (+) på verdipapirer som er anleggsmidler	0,00	-0,01
<b>Resultat av ordinær drift</b>	<b>1,01</b>	<b>1,12</b>
Skatt på ordinært resultat	0,25	0,24
<b>Resultat for regnskapsåret</b>	<b>0,76</b>	<b>0,88</b>

<b>ANDRE NØKKELTALL</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
<b>Lønnsomhet</b>		
Egenkapitalavkastning etter skatt	6,3 %	7,2 %
Kostnadsprosent ekskl verdipapirer	44,5 %	45,2 %
<b>Soliditet</b>		
Egenkapital i % av forvaltningskapital	12,0 %	12,1 %
Uvektet kjernekapital (LR) banken	11,4 %	11,5 %
Konsolidert uvektet kjernekapital med eierandel på 16,32 % i Verd Boligkreditt	10,2 %	
<b>Likviditet</b>		
Likviditetsreserve - LCR	173 %	136 %
Langsiktig, stabil finansiering - NSFR	134 %	136 %
<b>Tap og mislighold</b>		
Bokført tap i % av brutto utlån	0,1 %	0,0 %
Brutto misligholdte lån (> 90 dager) i % av brutto utlån	1,0 %	0,4 %
Brutto tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	1,4 %	0,8 %
<b>Vekst, innskuddsdekning, størrelse</b>		
Endring forvaltningskapital	7,4 %	6,1 %
Endring forvaltningskapital inkl Verd Boligkreditt	9,0 %	8,4 %
Utlånsvekst i egne bøker	8,2 %	8,3 %
Utlånsvekst inkl Verd Boligkreditt	9,9 %	12,5 %
Innskuddsdekning	82,7 %	84,5 %
Innskuddsdekning inkl Verd Boligkreditt	69,3 %	71,9 %
Innskuddsvekst	5,9 %	3,5 %

## Kontantstrømpoppstilling - den indirekte modellen

	2017	2016
Resultat før skatt	87.525	89.438
Ordinære avskrivninger	6.067	6.842
Tap (+) / gevinst (-) ved utrangering av anleggsmidler	0	0
Tap (+) / gevinst (-) ved salg av anleggsaksjer	-33	3
Periodisering over/underkurs obligasjonslån	197	262
Nedskrivning(+)/reversering nedskrivning (-) aksjer, obligasjoner og sertifikater	-1.603	-7.953
Endring i pensjonsforpliktelser	641	1.510
Periodens betalte skatt	-18.378	-18.875
Endring tapsavsetninger	2.463	194
<b>Sum tilført fra årets drift</b>	<b>76.879</b>	<b>71.421</b>
Økning(+)/nedgang(-) i annen gjeld, påløpne kostn og forskuddsbet inntekter	955	3.103
Økning(-)/nedgang(+ i andre eiendeler og forskuddsbet opptj inntekter	-2.008	-811
Økning(-)/nedgang(+ i utlån før individuelle og gruppevise nedskrivninger	-583.953	-548.269
Økning(-)/nedgang(+ kortsiktige verdipapirer	93.533	27.943
Økning(+)/nedgang(-) innskudd fra og gjeld til kunder	355.266	206.121
Økning(+)/nedgang(-) gjeld til kredittinstitusjoner uten løpetid	3.361	1.275
<b>Netto likviditetsendring fra operasjonelle aktiviteter (A)</b>	<b>-55.967</b>	<b>-239.217</b>
<b>Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter</b>		
Investeringer i immaterielle eiendeler	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	-106	-119
Innbetaling ved salg av varige driftsmidler	0	0
Innbetalinger ved salg av anleggsaksjer og andeler i andre foretak	253	2.005
Utbetalinger ved kjøp av anleggsaksjer og andeler i andre foretak	-18.714	-23.278
<b>Likviditetsendring vedr investeringer (B)</b>	<b>-18.567</b>	<b>-21.392</b>
<b>Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter</b>		
Økning(+)/nedgang(-) i lån fra kredittinstitusjoner	0	0
Økning(-)/nedgang(+ av utlån til kredittinstitusjoner med løpetid	-29.099	-44.280
Innbetalinger ved utstedelse av verdipapirgjeld	519.779	478.909
Utbetalinger ved innfrielse av verdipapirgjeld	-226.000	-274.307
Innbetaling forfall egne obligasjoner	0	38.000
Utbetalinger ved kjøp av egne obligasjoner	-105.404	-38.049
Gaver utbetalt fra gavefond/overført gaver	-4.000	-6.910
<b>Likviditetsendring vedr finansiering (C)</b>	<b>155.276</b>	<b>153.363</b>
Sum endring likvider (A+B+C)	80.742	-107.246
Likviditetsbeholdning 1.1	237.839	345.085
<b>Likviditetsbeholdning pr 31.12</b>	<b>318.581</b>	<b>237.839</b>
<b>Ubenyttede trekkrettigheter</b>	<b>150.000</b>	<b>150.000</b>

### Likviditetsbeholdningen består av:

Kontanter, innskudd i Norges Bank og kortsiktige utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner.

Til generalforsamlingen i Spareskillingsbanken

## *Uavhengig revisors beretning*

### *Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet*

---

#### *Konklusjon*

Vi har revidert Spareskillingsbankens årsregnskap som viser et overskudd på kr 65 759 000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

---

#### *Grunnlag for konklusjonen*

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

---

#### *Øvrig informasjon*

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

---

#### *Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet*

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

---

### *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.



Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

### *Uttalelse om øvrige lovmessige krav*

---

#### *Konklusjon om årsberetningen*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

---

#### *Konklusjon om registrering og dokumentasjon*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Kristiansand, 20. februar 2018  
**PricewaterhouseCoopers AS**

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'R. Henriksen', written over the printed name.

Reidar Henriksen  
Statsautorisert revisor

SPARESKILLINGSBANKEN

Postboks 216

4664 Kristiansand

Tlf 38 17 26 00 - Fax: 38 17 26 01

E-post: [post@spareskillingsbanken.no](mailto:post@spareskillingsbanken.no)

Besøksadresse:

Festningsgaten 11

4611 Kristiansand

[www.spareskillingsbanken.no](http://www.spareskillingsbanken.no)



spareskillingsbanken

HOS OSS ER DU ET NAVN

Årsrapport 2017 - 141. regnskapsår

